

ไฮนริช เบิล กับ สงครามโลกครั้งที่ 2

ในการศึกษาอิทธิพลของสงครามโลกครั้งที่ 2 และการวิเคราะห์แนวคิดต่อต้านสงคราม ในวรรณกรรมของ ไฮนริช เบิล ผู้วิจัยได้ค้นคว้าชีวประวัติควบคู่ไปกับการอ่านวรรณกรรมของ เบิล จากการศึกษาพบว่า แนวคิดต่อต้านสงครามของเบิล มีจุดเริ่มต้นจากความเกลียดกลัวที่ เขามีต่อนาซีตั้งแต่วันแรกที่อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ก้าวขึ้นครองอำนาจ นอกจากนี้ การมีชีวิตอยู่ภายใต้การปกครองระบอบนาซี และการเป็นทหารในสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมทั้งการได้เห็นและมี ส่วนร่วมในชะตากรรมของเพื่อนร่วมชาติที่มีชีวิตอยู่ในประเทศเยอรมนีภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นับเป็นช่วงเวลาอันสำคัญที่มีผลต่อความรู้สึก และความคิดที่เบิลมีต่อสงคราม ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุดิบที่สำคัญในการสร้างสรรค์วรรณกรรมของเขาในเวลาต่อมา

2.1 ชีวประวัติของไฮนริช เบิล โดยสังเขป

ไฮนริช เบิล เกิดเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม ปีค.ศ.1917 ในเมืองโคโลญ เป็นบุตรคนที่ 6 ของ วิคเตอร์ (Viktor) และ มารี (Marie) เบิล บิดาของเบิลมีอาชีพช่างทำตู้และเครื่องเรือน ส่วน มารดาเป็นแม่บ้าน เบิลเป็นคาทอลิกโดยกำเนิด เขาเติบโตขึ้นในครอบครัวชนชั้นกลางระดับล่างที่เคร่งศาสนาและใช้ชีวิตในวัยเด็กอยู่ในโคโลญ

หลังจากศึกษาจนจบชั้นมัธยมปลายที่ Kaiser Wilhelm Gymnasium ในปีค.ศ.1937 เบิลสมัครเป็นลูกจ้างฝึกงานในร้านหนังสือเล็กๆแห่งหนึ่งในบอนน์ (Bonn) ในปี 1938เบิลต้องลา ออกจากการเป็นลูกจ้างฝึกงานเนื่องจากถูกเรียกตัวให้เข้าทำงานใช้แรงงานให้กับรัฐเป็นเวลา 6 เดือนตามกฎหมายของรัฐบาลนาซี ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือนพฤศจิกายน เมื่อเบิล ทำงานครบกำหนดแล้ว เขาสมัครเข้าศึกษาต่อด้านภาษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยโคโลญ แต่หลังจากนั้นเพียงไม่กี่สัปดาห์ ในช่วงปลายฤดูร้อนปีค.ศ.1939 ก่อนที่สงครามโลกครั้งที่ 2 จะเริ่มขึ้น เบิลได้รับหมายเรียกตัวจากกองทัพและถูกเกณฑ์เข้ารับในกองทัพเยอรมัน

เบิลมีศเป็นสิบโทตลอดช่วงเวลา 6 ปีในกองทัพนาซีเยอรมันของฮิตเลอร์ เขาถูกส่งไปรบในฝรั่งเศส โปแลนด์ รัสเซีย โรมาเนีย ฮังการีและในเยอรมนี เขาได้รับบาดเจ็บ 4 ครั้งใน

ระหว่างสงคราม ในปีค.ศ.1942 ขณะที่สงครามโลกครั้งที่ 2 ยังคงดำเนินอยู่ เบิลแต่งงานกับ อานเนอมารี เชค (Annemarie Cech) เพื่อนคนหนึ่งของน้องสาวของเขาที่ได้รู้จักกันตั้งแต่ทั้งคู่ยัง อยู่ในวัยรุ่น

ในปลายเดือนสิงหาคม ปีค.ศ.1944 หลังจากที่เบิลได้รับบาดเจ็บและเข้ารับการรักษาใน โรงพยาบาลในอังกฤษ เบิลเริ่มต้นการหนีทหารโดยแสวงภัยและใช้เอกสารปลอมเพื่อเดินทาง กลับเยอรมนีแทนการถูกส่งไปยังแนวหน้า เขาหลบซ่อนตัวอยู่กับครอบครัวในไรน์แลนด์ (Rhineland) และรอเวลาให้สงครามสิ้นสุด แต่ก่อนที่เยอรมนีจะประกาศยอมแพ้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตร เบิลอาศัยใบแสดงตัวปลอมสมัครงเป็นกองกำลังป้องกันไรน์แลนด์ เพื่อป้องกันตัวเองจากการถูกจับไปลงโทษในข้อหาหนีทหาร วันที่ 9 เมษายน ปีค.ศ.1945 เขาถูกจับโดยทหารฝ่ายสัมพันธมิตรอเมริกันและถูกกักอยู่ในค่ายเชลยในประเทศฝรั่งเศส ระหว่างนั้น อานเนอมารี ภรรยาของเบิลได้ให้กำเนิดคริสทอฟ (Christoph) ลูกชายคนแรก แต่เด็กน้อยต้องเสียชีวิตเนื่องจาก ขาดการรักษาโรค หนึ่งเดือนหลังจากเบิลได้รับการปลดปล่อยให้กลับบ้านในเดือนกันยายน

หลังสงคราม นอกจากมารดาของเบิลซึ่งเสียชีวิตเนื่องจากหัวใจวายในขณะที่เกิดการโจมตีทางอากาศในปี 1944 และคริสทอฟลูกชายคนแรกของเขาแล้ว สมาชิกในครอบครัวเบิลทุกคน ยังอยู่กันครบ ในระยะแรก เบิลกลับมาช่วยงานในร้านทำเครื่องเรือนของพี่ชายที่สืบทอดมาจากบิดา จากนั้นเขาทำงานเป็นเสมียนในกรมการสถิติเมืองโคโลญพร้อมกับเข้าศึกษาต่อใน มหาวิทยาลัยในสาขาวรรณคดีเยอรมัน ระหว่างนี้เองที่เบิลเริ่มงานประพันธ์อีกครั้งหลังจากที่เคย ลองเขียนในช่วงที่ยังเป็นวัยรุ่น งานของเบิลได้รับการตีพิมพ์เป็นครั้งแรกในปี 1947 ในหนังสือ พิมพ์และนิตยสาร โดยได้รับค่าตอบแทนไม่มากนัก รายได้หลักของครอบครัวในช่วง 4ปีแรก หลังสงครามได้มาจากค่าจ้างสอนภาษาอังกฤษของภรรยา จนกระทั่งในปี 1953 เมื่อนวนิยาย เรื่อง *And Never said a Word (Und Sagte kein einziges Wort)* ประสบความสำเร็จทั้งในด้าน รายได้และชื่อเสียง เบิลจึงสามารถหาเลี้ยงครอบครัวด้วยรายได้จากการเป็นนักเขียนอิสระตั้งแต่นั้น

เบิลได้รับเลือกให้เป็นประธานสมาคมนักเขียนเยอรมัน (West German PEN) ในปี 1969 และได้รับเลือกเป็นประธานสมาคมนักเขียนนานาชาติในปี 1971 ยิ่งไปกว่านั้น สิ่งที่เป็น เครื่องพิสูจน์คุณค่าของบทประพันธ์ของเบิลคือรางวัลมากมายที่เบิลได้รับจากสถาบันต่างๆที่ให้การสนับสนุนการสร้างสรรค์วรรณกรรม ทั้งในและนอกประเทศ เช่น Prize of Group 47 จากเรื่อง *Black Sheep (Die schwarzen Schafe)*, René Schickel Prize จากเรื่อง *And Where Were*

You, Adam? (*Wo warst du, Adam?*), Prize of Tribune de Paris จากเรื่อง *And Never Said a Word* (*Und Sagte kein einziges Wort*), French Publishers' Prize จากเรื่อง *The Unguarded House* (*Haus ohne Huter*) , Eduard von der Heydt Prize of the city of Wuppertal, Prize of the Bavarian Academy of Fine Arts, Georg Büchner Prize of the German Academy of Language and Literature และ รางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม ในปี 1972 อันเป็นเกียรติประวัติสูงสุดในชีวิตนักเขียนของเบิล หลังจากนั้น ในปี 1974 เขายังได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของ American Academy of Arts and Letters และได้รับเหรียญ Carl von Ossietzky จาก สหประชาชาติทางสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

เบิลเสียชีวิตที่บ้านของเขาเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม ปี ค.ศ.1985 หลังจากนั้นในปี 1987 พรรคการเมืองใหม่ของเยอรมนี คือ พรรค Grüne หรือพรรค Green จัดตั้งมูลนิธิ ไฮน์ริช เบิล (Heinrich-Böll-Stiftung) ขึ้นในโคโลญ เช่นเดียวกับมูลนิธิคอนราด อเดเนาเออร์ ของพรรค คริสเตียนเดโมแครต (CDU) และมูลนิธิฟรีดิช เฮแบร์ต ของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (SPD) เพื่อใช้เป็นที่เก็บรวบรวมเอกสารสำคัญเกี่ยวกับชีวิตของเบิล เช่นจดหมายที่เบิลเขียนถึงครอบครัวในช่วงสงครามและหลังสงคราม ตลอดจนงานวรรณกรรมของเขาเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

2.2 ไฮน์ริช เบิล กับสังคมเยอรมันก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และประสบการณ์การเป็นทหาร

เบิลเกิดในอาณาจักรของจักรพรรดิวิลเฮล์มที่ 2 (Wilhelm II) เต็มโตและมีชีวิตวัยเด็กในสาธารณรัฐไวมาร์ ใช้ชีวิตวัยรุ่นภายใต้การปกครองระบอบสาธารณรัฐและระบอบเผด็จการของฮิตเลอร์ ใช้ชีวิตวัยหนุ่มเป็นทหารในสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ยังต้องมีชีวิตอยู่ในเยอรมนีที่อยู่ใต้การครอบครองของกำลังสัมพันธมิตรหลังสงคราม และเป็นหนึ่งในชาวเยอรมันที่มองเห็นการเริ่มต้นการก่อตั้งประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมนีหรือประเทศเยอรมันตะวันตก เบิลเคยกล่าวว่า ความทรงจำแรกในวัยเด็กของเขาคือวันที่มารดา กำลังอุ้มเขาอยู่และเขามองเห็นภาพกองทหารที่พ่ายแพ้ของจอมพลฮินเดนบวร์ก ล่าถอยกลับเข้าเมืองจากหน้าต่างห้องพัก และได้ยินเสียงบิดากล่าวสาบแช่งสงคราม คำบอกเล่าของเบิลนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความทรงจำอันดีเยี่ยมของเขา เพราะเบิลยังมีอายุได้เพียง 2 ขวบในเวลานั้น เมื่อเยอรมนีเป็นผู้แพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 จากการบอกเล่าของเบิลนี้เอง ที่ทำให้เห็นว่า ชีวิตของเบิลมองเห็น "สงคราม" ตั้งแต่วัยเยาว์

เบิลเดิบโตขึ้นมาในสมัยที่ประเทศกำลังประสบกับวิกฤตการณ์ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นเยอรมนีที่สิ้นระบอบกษัตริย์ และเริ่มก้าวเข้าสู่การปกครองระบอบสาธารณรัฐ การปฏิวัติของพรรคการเมืองกลุ่มสังคมนิยมประชาธิปไตย (Sozial-demokratisch Partei Deutschlands-SPD) ในเดือนพฤศจิกายน ปีค.ศ.1918 การสละราชสมบัติด้วยเหตุผลทางการเมืองของจักรพรรดิวิลเฮล์ม ที่ 2 และการเสด็จลี้ภัยยังเนเธอร์แลนด์ของพระองค์ก่อนที่สงครามจะยุติ ได้เปลี่ยนโฉมหน้าการปกครองของเยอรมนี จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นระบอบสาธารณรัฐ ทั้งในขณะนั้น บรรยากาศทางการเมืองของประเทศเยอรมนีเต็มไปด้วยความวุ่นวาย ทั้งการเมืองภายในและความระส่ำระสายที่เกิดจากการเผยแพร่ลัทธิสังคมนิยมมาสู่ประเทศในยุโรปโดยกลุ่มปฏิวัติบอลเชวิค (Bolshevik) ของรัสเซีย เยอรมนีในวัยเด็กของเบิลจึงเป็นประเทศที่มีแต่ปัญหา มีการเดินขบวนโดยกลุ่มทหารและกลุ่มฝึกไฟการเมืองฝ่ายต่างๆ จนประเทศมีสภาพเหมือนเกิดสงครามกลางเมือง ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ.1918 นักการเมืองกลุ่มสังคมนิยมได้กำหนดให้มีการประชุมแห่งชาติที่โรงละครแห่งชาติของเมืองไวมา (Weimar) เพื่อร่างรัฐธรรมนูญ และได้ให้ชื่อประเทศใหม่ว่า สาธารณรัฐไวมา (Weimarer Republik หรือ Weimar Republic) ตามชื่อเมืองไวมา ด้วยการอารักขาจากพลเมืองอาสาสมัครติดอาวุธของไวมา การร่างรัฐธรรมนูญจึงสำเร็จลุล่วงไปได้ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม ปี ค.ศ.1919 อย่างไรก็ตาม สาธารณรัฐไวมาก็มีอายุได้เพียง 15 ปี ด้วยสาเหตุหลายประการ

สาเหตุสำคัญที่ทำให้คณะผู้ร่างรัฐธรรมนูญต้องจัดการประชุมที่เมืองไวมา แทนเบอร์ลิน เมืองหลวงก็เพื่อให้ปลอดภัยจากการก่อการจลาจลของกลุ่มการเมืองหัวรุนแรงฝ่ายซ้าย (Spartakusbund หรือ Spartacists) ที่ประกอบด้วยพลเรือน ปัญญาชนและศิลปิน ที่นิยมแก้ปัญหาละเลยและพยายามเปลี่ยนสังคมเยอรมันด้วยความรุนแรง เพราะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มปฏิวัติบอลเชวิค ซึ่งพยายามแผ่อิทธิพลทางการเมืองและเผยแพร่ลัทธิสังคมนิยมคอมมิวนิสต์แบบรัสเซียมายังยุโรปรวมทั้งเยอรมนีด้วย ตรงข้ามกับประชาชนเยอรมันอีกส่วนหนึ่งโดยเฉพาะชาวบ้านที่มีนิสัยรักระเบียบวินัยและมีแนวโน้มที่จะเชื่อฟังรัฐเป็นทุนอยู่แล้ว ประกอบกับประชาชนเหล่านี้คิดถึงความสุขสงบและชีวิตที่ดีกว่าในสมัยจักรพรรดิวิลเฮล์ม พวกเขาจึงต่อต้านกลุ่มหัวรุนแรงฝ่ายซ้ายและพร้อมที่จะร่วมมือกับรัฐในการจัดการกับกลุ่มหัวรุนแรงฝ่ายซ้าย เพราะหวาดกลัวความไร้ระเบียบและการนองเลือด

นอกจากความแตกแยกทางความคิดทางการเมืองที่สั่นคลอนเสถียรภาพของรัฐบาลแล้ว สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคในการฟื้นฟูประเทศเยอรมนีหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 คือปัญหา ในด้านเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1918 นั้น นอกจากเยอรมนีจะตกอยู่ในฐานะประเทศแพ้สงครามแล้ว ยังต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามจำนวนมหาศาลให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตร โดยเฉพาะประเทศฝรั่งเศส ตามข้อตกลงในสนธิสัญญาแวร์ซายส์ที่คนเยอรมันเรียกว่า "สัญญาอัปยศ" สัญญาดังกล่าวมีเนื้อหาโดยคร่าวระบุให้เยอรมนีคืนแคว้นอัลซาส-ลอเรน (Alsace-Lorraine) ให้ฝรั่งเศส แยกดานซิก (Danzig) ออกเป็นเสรีนครภายใต้การดูแลของสันนิบาตชาติ กำหนดให้ฝั่งซ้ายและขวาของแม่น้ำไรน์ (Rhine) ในรัศมี 50 กิโลเมตร เป็นเขตปลอดทหาร โดยเยอรมนีต้องรื้อป้อมและค่ายทหารออกทั้งหมด และห้ามสร้างค่ายทหารขึ้นใหม่ ต้องยกเลิกการเกณฑ์ทหาร แต่สามารถรับทหารอาสาสมัครเป็นทหารบกเพียงเพื่อการป้องกันตนเอง คือ จำนวน 1 แสนคน ห้ามผลิตหรือซื้อขายอาวุธสงคราม ห้ามมีนักศึกษาวิชาทหารและตั้งชุมนุมทางการเมือง นอกจากนี้พันธสัญญายังกำหนดให้สันนิบาตชาติเป็นผู้ปกครองแคว้นซาร์ (Saar) เป็นเวลา 15 ปี และให้ฝรั่งเศสเข้าไปขุดถ่านหินในแคว้นซาร์ได้ในช่วงที่แคว้นซาร์ยังอยู่ในอาณัติของสันนิบาตชาติ ข้อสำคัญคือ การที่สนธิสัญญาได้ผูกมัดให้เยอรมนีต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามจำนวนมหาศาลเป็นระยะเวลาหลายสิบปี การสูญเสียดินแดนอันเป็นทรัพยากรอันมีค่าทางเศรษฐกิจและแรงงานจากประชากรประกอบกับสภาพทุรตมของประเทศอันเนื่องมาจากการสงคราม ทำให้เยอรมนีขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินการอุตสาหกรรม สาเหตุเหล่านี้้นำเยอรมันไปสู่ภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจ มีการประท้วงหยุดงานของคนในโรงงานอุตสาหกรรม และเกิดภาวะเงินเฟ้อ มีการประท้วงและก่อรัฐประหาร ทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา มีจลาจลบ่อยๆจนเกือบจะเป็นสงครามกลางเมืองทั่วประเทศ

แม้ว่าในสมัยที่กุสตาฟ สเตรเซอมันน์ (Gustav Stresemann) เป็น นายกรัฐมนตรีเยอรมนีจะได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาด้วยแผนการดอว์ส (Daws Plan) ในปี ค.ศ.1924 ทางด้านเงินกู้เพื่อการลงทุนทางอุตสาหกรรม และแผนการยังส์ (Youngs Plan) ในปี ค.ศ.1929 ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับอัตราการจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามแบบใหม่ เพื่อช่วยเหลือมิให้เยอรมนีต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามมากตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาแวร์ซายส์แต่เดิม แต่การเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกในปี ค.ศ.1929 ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องถอนเงินกู้กลับคืนเกือบทั้งหมด ส่งผลให้เศรษฐกิจของเยอรมนีที่ย่ำแย่อยู่แล้วตกอยู่ในภาวะวิกฤต และคนว่างงานจำนวนมาก

ท่ามกลางความปั่นป่วนทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมในยุคไวมา ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอันเป็นผลมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีในยุโรปตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 รวมทั้งอิทธิพลจากกลุ่มศิลปินในโซเวียต ทำให้แนววรรณกรรม ศิลป และดนตรีแบบใหม่ที่เรียกว่า ศิลปะอาวองการ์ด (Avantgarde) ของกลุ่มนักเขียน นักการละคร นักดนตรีและจิตรกรขึ้นในเยอรมนีเฟื่องฟูได้รับความนิยม ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดังที่แบร์ทอลท์ เบรคชท์ นักการละครผู้มีชื่อเสียง เรียกยุคนี้ว่า "ยุคแห่งวิทยาการ" นั้น ทำให้เกิดความไม่สัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับวัฒนธรรมที่เปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ความไม่สมดุลดังกล่าวได้ก่อให้เกิดกระแสต่อต้าน "โลกแห่งเครื่องจักรกล" ของกลุ่มปัญญาชนที่ต้องการปฏิวัติโลกใหม่ผ่านการแสดงออกทางศิลปะ ส่งให้นครเบอร์ลินเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมของยุโรปหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 แทนนครเวียนนา

สภาวะไร้ระเบียบแบบแผนและการขาดเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาล รวมทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจที่กระทบต่อปากท้องของประชาชนอย่างรุนแรงดังกล่าว จึงกลายเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้ชาวเยอรมันเริ่มนิยมกลุ่มการเมืองฝ่ายขวาที่มีการแสดงออกที่เป็นระเบียบและมีแนวคิดเชิงชาตินิยม โดยเฉพาะพรรคสังคมนิยมชาตินิยม (Nationalsozialistische Deutsch Arbeiterpartei) หรือพรรคนาซี (Nazi) ของฮิตเลอร์ เพราะเชื่อว่าพรรคนาซีจะสามารถช่วยให้ความเป็นอยู่ของผู้คนดีขึ้น ตามที่พรรคได้โฆษณาหาเสียงว่าจะขจัดปัญหาคนว่างงาน และจะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้เกิดแก่ประเทศ

และนี่คือโลกในวัยเด็กของเบิลที่เต็มไปด้วยความสับสนทางการเมือง สังคมและวัฒนธรรมในเยอรมนี เบิลเติบโตขึ้นท่ามกลางบรรยากาศวุ่นวายทางการเมืองและภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำไร้ซึ่งเสถียรภาพ เขาจำได้ว่าการใช้เงินครั้งแรกในชีวิตของเขาคือใช้ธนบัตร 1 ล้านมาร์คเพื่อซื้อขนมหวานชิ้นเดียว วิคเตอร์ บิดาของเขาเลิกเปิดจดหมายอ่านเพราะไม่ต้องการที่จะเห็นใบแจ้งหนี้ ทั้งยังกลัวว่าจะมีพนักงานทวงหนี้มาเคาะเรียกที่ประตูเพราะเขาไม่สามารถจ่ายค่าเงินกู้ที่ยืมมาลงทุนในกิจการเล็กๆ ของตนได้ ครอบครัวเบิลต้องย้ายออกจากบ้านที่เพิ่งเข้ามาอยู่ใหม่ได้เพียงสองปี ที่โรงเรียน เบิลต้องแบ่งขนมปังให้กับเพื่อนที่มีฐานะยากจนจนไม่มี ขนมปังจะกินในเวลาพักกลางวัน ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำทั่วโลกในปี ค.ศ. 1929 เป็นเหตุให้กิจการทำเครื่องเรือนของบิดาของเขาล้มละลายเพราะไม่สามารถจ่ายเงินค่าจ้างให้กับลูกมือในร้านของเขาได้ ในปี ค.ศ. 1933 มีชาวเยอรมันตกงานประมาณ 6 ล้านคน จากจำนวนคนงานทั้งหมดประมาณ 18 ล้านคน

จึงอาจกล่าวได้ว่า เบิลเดบไตซ์ขึ้นพร้อมกับฮิตเลอร์ก้าวเข้ามามีบทบาททางการเมืองของเยอรมนี และเนื่องด้วยเยอรมนีในสมัยของฮิตเลอร์มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อวรรณกรรมต่อต้านสงครามของเบิล จึงน่าที่จะศึกษาว่า ฮิตเลอร์ เป็นใคร และการขึ้นครองอำนาจใน เยอรมนีของฮิตเลอร์มีผลต่อชีวิตของเบิลอย่างไรบ้าง

อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ เกิดเมื่อวันที่ 20 เมษายน ค.ศ.1889 ที่เมือง Braunau ประเทศออสเตรีย แล้วย้ายไปอาศัยที่เวียนนาและมิวนิค ในปี ค.ศ.1913 ในช่วงวัยรุ่น ฮิตเลอร์ต้องการเป็นศิลปิน แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ในปี ค.ศ.1914 เขาอาสาเข้าร่วมกับกองทัพแห่งแคว้นบาเยินหรือบาวาเรีย (Bavaria) ออกรบในสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้รับบาดเจ็บ 2 ครั้งในการรบ และได้รับยศสิบโท ในปีค.ศ.1920 ฮิตเลอร์เข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคคนงานเยอรมัน (Deutsch Arbeiterpartei หรือDAP) ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคนาซีในปีค.ศ.1920 เขาได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคในปีถัดมา เนื่องจากมีความสามารถสูงในการกล่าวปราศรัย ฮิตเลอร์ก่อตั้งกองกำลังที่มีชื่อว่า Sturmabteilung (Storm Troopers หรือหน่วย SA) เพื่อทำหน้าที่อารักขาสมาชิกพรรคนาซีเวลามีการประชุมและการเดินทางไปกล่าวปราศรัยในที่ต่างๆ

วันที่ 9 เดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ.1923 ฮิตเลอร์พร้อมกับสมาชิกของพรรคถูกกองกำลังของรัฐบาลจับกุมในโรงเบียร์แห่งหนึ่งในมิวนิคในข้อหาคิดก่อการขบถ เหตุการณ์นี้มีชื่อเรียกว่า ขบถโรงเบียร์ (Beer Hall Putsch) ซึ่งต่อมากลายเป็นตำนานให้กับการหาเสียงของพรรคนาซี ฮิตเลอร์ถูกตัดสินจำคุก 5 ปี แต่ในระยะเวลาเพียง 9 เดือน เขาก็ได้รับการปล่อยตัวออกมาโดยติดทัณฑ์บนไว้ ช่วงเวลาที่เขาใช้ชีวิตในคุกนี้เอง ที่ฮิตเลอร์เขียนหนังสือชื่อ *Mein Kampf* (การต่อสู้ของข้าพเจ้า) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติชีวิตของตนตั้งแต่วัยเด็ก จนถึงชีวิตในคุกขณะนั้น รวมทั้งนโยบายของพรรคนาซีที่ต้องการล้มเลิกสนธิสัญญาแวร์ซายส์ ปลุกใจให้เกิดแนวคิดชาตินิยมต่อต้านลัทธิมาร์กซิสต์ กีดกันชาวยิวและสังคมนักสังคมนิยม เป็นต้น

ในปี ค.ศ.1932 ฮิตเลอร์ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ต้องพ่ายแพ้แก่นายพลเพา ฟอน ฮินเดนบวร์ก (Paul von Hindenburg) วีรบุรุษจากสงครามโลกครั้งที่ 1 อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองในขณะนั้นทำให้นายพลฮินเดนบวร์กตัดสินใจที่จะเข้าข้างพรรคนาซีและต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ และเมื่อพรรคนาซีของฮิตเลอร์ชนะการเลือกตั้งได้เสียงข้างมากทั่วประเทศ ฮินเดนบวร์กจึงแต่งตั้งฮิตเลอร์เป็นนายกรัฐมนตรีในวันที่ 30 มกราคม ปี ค.ศ.1933 เมื่อฮิตเลอร์ได้เป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว เขาไม่มีรอที่จะรวบอำนาจเด็ดขาดมาไว้ในมือ โดยเริ่มจากการกำจัดพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งพรรคนาซีและประชาชนเยอรมันส่วนใหญ่ถือเป็นศัตรูหมาย

เลขหนึ่งทางการเมืองที่คุกคามความมั่นคงของประเทศ ในคืนวันที่ 27กุมภาพันธ์ ปีค.ศ.1933 พรรคนาซีเผาอาคารรัฐสภา แล้วป้ายความผิดให้พรรคคอมมิวนิสต์ การสร้างสถานการณ์วุ่นวายนี้ก็เพื่อที่จะใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญประกาศภาวะฉุกเฉิน และออกจับกุมสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ ตรวจค้นบ้านเรือน รวมไปถึงการตรวจสอบข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ พร้อมกันนั้น พรรคนาซีได้เพิ่มกำลังคนในหน่วย SA ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นหน่วยจู่โจม SS (Schult Staffel) ซึ่งเป็นฐานอำนาจที่พรรคนาซีใช้ในการกุมอำนาจเผด็จการเพื่อก่อสงคราม รวมไปถึงเป็นกำลังในการจับกุม กักขังและสังหารหมู่ชาวยิวในเวลาต่อมา

ในหนังสือ *What's to Become of the Boy* เบิลเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว และ สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1933 จนถึงปี ค.ศ.1937 อันเป็นที่ ฮิตเลอร์ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เขากล่าวไว้ว่า

...my unconquerable (and still unconquered)
aversion to the Nazis was not revolt : they revolted me,
repelled me on every level of my existence : conscious
and instinctive, aesthetic and political ¹

สำหรับครอบครัวของเบิล แม้ความกดดันทางเศรษฐกิจในช่วงเวลาดังกล่าวทำให้พี่ชายและพี่สาวของเขาตกงาน และตัวเขาเองเกือบจะต้องออกจากโรงเรียนมาทำงาน เพื่อช่วยครอบครัวหารายได้ แต่สมาชิกทุกคนต่างไม่เห็นด้วยกับแนวคิดชาตินิยม ซึ่งเป็นนโยบายของพรรคนาซี เขาจำได้ว่า แม่ของเขาไม่ชอบฮิตเลอร์ตั้งแต่สงครามยังมีได้เริ่มต้น ทั้งยังกล่าวเปรียบเทียบกับหน้าและหนวดของฮิตเลอร์ว่าเหมือนหัวเทอร์นิบ "turnip head" (Rövekopp) และแสดงความเห็นว่า การขึ้นครองอำนาจของ ฮิตเลอร์ คือหนทางไปสู่สงคราม "My mother's comment on the appointment of Hitler: "That's war," or maybe it was: "Hitler, that means war."²

เบิลกล่าวไว้ว่า ทั้งบิดาและมารดาเลี้ยงดูลูกโดยให้อิสระอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกคบเพื่อน หรือการเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวอื่นๆ ทั้งยังเน้นว่ามารดาเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อทัศนคติทางสังคมและการเมืองของเขา เธอมีจิตใจเมตตา

¹ Heinrich Boll, *What's to Become of the Boy? or Something to do with Books*, trans. Leila Vennewitz (London: Secker & Warburg, 1985), p. 4.

² Ibid., p. 9.

และเชื่อเพื่อแก่ทุกคนที่มาขออาหารที่ประตูบ้านแม้ว่าครอบครัวของเขาแทบไม่มีจะกินเช่นกันในยามสงคราม และแม้ว่าคนผู้นั้นจะเป็นนาซีก็ตาม ครั้งหนึ่งมารดาของเบิลเกือบได้รับโทษเพราะการแสดงเครื่องหมายต่อต้านนาซีในที่หลบภัยระหว่างสงคราม แต่เธอรอดมาได้เพราะด้วยการช่วยเหลือจากคนรู้จักที่มีอำนาจอยู่ในพรรคนาซี เบิลระลึกความทรงจำเกี่ยวกับมารดาของเขาพร้อมกับกล่าวถึงเธอว่าเป็นคาธอลิกที่แท้จริง "a real and true Catholic leftist in comparison to whom all other Catholic leftists pale"³

นอกจากนี้ ในบ้านของครอบครัวเบิลยังมีการพบปะพูดคุยกันอย่างลับๆในหัวข้อเกี่ยวกับสังคมและสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างคนวัยหนุ่มสาวเช่นพี่ชาย พี่สาวของเบิลกับเพื่อนๆของพวกเขา การที่ไฮนริช เบิลซึ่งขณะนั้นเป็นเด็กวัยรุ่นอายุ 16 ปี ได้มีโอกาสรับฟังการโต้เถียงกันในเรื่องการบ้านการเมือง ย่อมมีผลต่อการพัฒนาความคิดในด้านสังคมการเมืองอยู่มาก และในการสนทนาในบ้านของกลุ่มหนุ่มสาวนี้เองที่เขาได้พบกับอานเนอมารี เชค (Annemarie Cech) เพื่อนคนหนึ่งของน้องสาวของเบิล ผู้ซึ่งต่อมาได้แต่งงานเป็นคู่ชีวิตของเขาในอนาคต

ปัญหาทางการเงินทำให้บิดาของเบิลต้องเข้มงวดอย่างหนักในการดูแลค่าใช้จ่าย มีการจัดประชุมกันในบ้านเพื่อปรึกษารื้อกันเกี่ยวกับเศรษฐกิจของครอบครัว รวมไปถึงการวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกในขณะนั้น การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนทัศนคติกันอย่างอิสระนี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นจิตสำนึกทางการเมืองและสังคมให้กับเบิล

เหตุการณ์สำคัญทางการเมืองและสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ ฮิตเลอร์ ขึ้นครองอำนาจเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เด็กหนุ่มอย่างเบิลรู้สึกเกลียดกลัวพวกนาซี ใน *What's to Become of the Boy* เบิลบรรยายถึงความรู้สึกของเขา เมื่อมองกลับไปพิจารณาเหตุการณ์ในเยอรมนี ช่วงที่ฮิตเลอร์เรืองอำนาจ เขามองว่า การขึ้นสู่อำนาจเป็นนายกรัฐมนตรีของ ฮิตเลอร์ และการกำจัดศัตรูทางการเมืองของพรรคนาซีโดยการฆ่า เป็นการกระทำอันป่าเถื่อน เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของความหายนะที่จะมาสู่เยอรมนี การดำเนินนโยบายชาตินิยม โดยปลุกเร้าให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจในเชื้อสายอารยัน และกีดกันผู้ที่มีเชื้อสายยิว เช่น การไล่ชาวยิว ออกจากงาน การ

³ Robert C. Conard, *Understanding Heinrich Böll* (Columbia, South Carolina: University of South Carolina Press, 1992), p. 6.

จำกัดบริเวณที่อยู่อาศัยของยิว และถอดถอนความเป็นพลเมืองเยอรมัน เป็นความอยู่ดีธรรมอย่างยิ่ง เพราะเบิลเห็นว่า คนทุกคนล้วนมีสิทธิ์เท่าเทียมกันในการเป็นมนุษย์

การจำกัดเสรีภาพทางความคิดในเยอรมนีสมัยนาซี มิได้มีผลเฉพาะกับชนชาติยิวเท่านั้น คนเยอรมันโดยเฉพาะปัญญาชน เช่น ศิลปิน นักเขียนที่มีความคิดแตกต่างจากนาซี จะถูกเพ่งเล็งและกำจัดในที่สุด วันที่ 10 พฤษภาคม ปี ค.ศ.1933 มีการเผาหนังสือครั้งใหญ่บริเวณหน้าศาลาว่าการเมืองเบอร์ลิน ผลงานประพันธ์ของนักเขียนหลายคนที่ไม่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับนโยบายวัฒนธรรมการเมืองของนาซีถูกเผาทำลาย เช่น งานของเอริก เคสเนอร์ และแบร์ทอลท์ เบรคชท์ เป็นต้น การเผาหนังสือครั้งนี้ เปรียบเสมือนสัญญาณเตือนภัยสุดท้ายสำหรับปัญญาชนว่า ไม่สามารถพักพิงอยู่ในดินแดนเยอรมนีบ้านเกิดเมืองนอนของตนอีกต่อไปได้ หลังจากเหตุการณ์เผาหนังสือ เริ่มมีนักเขียน นักวิทยาศาสตร์อพยพลี้ภัยไปต่างแดน เช่น แบร์ทอลท์ เบรคชท์ โทมัส มัทธัน และอัลเบิร์ต ไอนสไตน์ เป็นต้น

การสั่งเผาหนังสือและตำราที่เขียนโดยนักเขียนเชื้อสายยิว หรือนักเขียนที่ไม่ใช่อารยัน เพื่อทำลายความคิดทางวิชาการของนักเขียนเหล่านั้น เป็นการกระทำที่เบิลเห็นว่าน่าละอาย เขามองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสัญลักษณ์ของการจำกัดสิทธิเสรีภาพทางความคิดของมนุษย์ ทั้งยังขัดแย้งกับทัศนคติเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น และนิสัยรักการอ่านของเบิล เพราะแม้ในยามสงครามที่ข้าวยากหมากแพง เบิลซึ่งเดินเข้าออกโรงจมนำมาเป็นว่าเล่น ทั้งยังต้องนำของในบ้านออกขายในตลาดมืดเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นขนมปังหรือบุหรี่ ยังเจียดเงินจำนวนหนึ่งมาซื้อหนังสืออ่าน เช่นงานของดิคเคนส์และดอสโตเยฟสกี

Clever people will say—and rightly so—what clever
people were always saying at that time, that we were *not sensible*.
That's right, we weren't , for we were even crazy enough to buy
books and to read them... ⁴

ในคืนวันที่ 9 ต่อวันที่ 10 พฤศจิกายน ปี1938 พรรคนาซีได้ทำการกวาดล้างชาวยิวครั้งใหญ่ โดยมีรัฐมนตรีกระทรวงโฆษณาของฮิตเลอร์ ดร.โยเซฟ เกิบเบล (Joseph Goebbels) เป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำในครั้งนี้ พวกนาซีได้ทำลายวัดยิวหรือ ซีนนาโกเกน (Synagogen) เกือบ

⁴ Heinrich Böll, *What's to Become of the Boy? Or Something to do with Books*, p. 59.

ทุกแห่ง รวมไปถึงสุสานตลอดจนร้านค้าของชาวยิวมากกว่า 7,000 แห่งในเยอรมนี มีการทบทวนทำลายกระจกหน้าต่างจนแตกกระจายในเวลาค่ำ จนคือนดังกล่าวได้รับสมญาว่า "Reichskristallnacht" (the Night of the Broken Glass - ราตรีแห่งแก้วผลึก) และหลังจากนั้น พรรคนาซีได้ดำเนินการกวาดล้างยิวในยุโรปอย่างเป็นระบบด้วยความโหดเหี้ยม จนเป็นที่รู้จักทั่วโลกในชื่อปรากฏการณ์ "Holocaust" เริ่มตั้งแต่จับกุมชาวยิวเข้าค่ายกักกัน ยิงทิ้ง และคิดค้นแก๊สชนิดพิเศษเพื่อสังหารชาวยิวจำนวนมากในคราวเดียวโดยไม่ต้องสิ้นเปลืองกระสุนปืน

เบิลกล่าวว่า เหตุการณ์สำคัญเหตุการณ์หนึ่งที่สร้างความสะเทือนใจอย่างใหญ่หลวงและก่อให้เกิดความหวาดกลัวแก่ชาวเมืองโคโลญ รวมทั้งตัวเบิลด้วย คือในเดือนพฤศจิกายน ปี 1933 พรรคนาซี โดยการควบคุมการสอบสวนของแฮร์มานน์ เกอริง (Hermann Göring) ได้ส่งประหารชีวิตสมาชิกกลุ่ม Red Front Fighters' Leagues จำนวน 17 คนโดยการตัดสินศีรษะโดยไม่มีการอุทธรณ์ ด้วยข้อหาฆ่า และพยายามฆ่าสมาชิก 2 คนของกลุ่มยุวชนทหารของนาซี หรือ Storm Trooper (Sturmabteilung หรือ SA) ที่เพิ่งแยกตัวออกจากพรรคจากคอมมิวนิสต์ เบิลเห็นว่าการกระทำดังกล่าว เป็นการตัดสินที่อยู่ยุติธรรมและกล่าวว่าในขณะนั้น ไม่มีใครเชื่อว่าคนทั้ง 17 คนจะรุมฆ่าคนเพียง 2 คน⁵

ความโหดเหี้ยมเริ่มคืบคลานเข้ามาใกล้ครอบครัวของเขามากขึ้นเบิลเมื่อทราบว่า เพื่อนบางคนของบิดาถูกจับไปกักตัวไว้ และกลายเป็นคนเงิบงันเมื่อได้รับการปล่อยตัวออกมา บางครั้งขณะที่เบิลเดินเตร็ดเตร่ไปตามท้องถนนในเมือง แล้วเห็นพวกนาซีเดินมา เขาจะรีบหลบหลังประตูด้วยความกลัว ในขณะที่ทุกคนที่อยู่บริเวณนั้นก้าวออกไปที่ถนน แล้วยกแขนขาขึ้นแสดงความเคารพ ระหว่างเดินไปโรงเรียน เขามองเห็นภาพของคนที่ถูกทุบตี บ้างก็ถูกชูดกระซากลากถูออกมาจากประตูบ้าน ทั้งเขายังเคยได้ยินเสียงกรีดร้องอย่างโหยหวนในยามดึกเบิลพรรณนาถึงบรรยากาศในโคโลญ บ้านเกิดของเขาในเวลานั้นว่าเป็นบรรยากาศแห่งความโหดเหี้ยม

Paralysis spread , an atmosphere of fear prevailed ,
and the Nazi hordes,brutal and bloodthirsty ,saw to it that the
terror was not confined to rumors (...) there was plenty of work

⁵ Ibid., pp. 24-27.

left for the Storm Troopers to do. ⁶

ที่โรงเรียน เบิลต้องอ่าน *Mein Kampf* ตามกฎที่ออกโดยพรรคนาซี อย่างไรก็ตาม หนังสือของฮิตเลอร์เล่มนี้มิได้มีอิทธิพลใดๆต่อความคิดเกลียดนาซีของเขา เบิลเป็นเด็กนักเรียนเพียงคนเดียวของห้อง และเป็นหนึ่งในสามของเด็กทั้งโรงเรียนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกยุวชนฮิตเลอร์ (Hitler Youth) ยิ่งไปกว่านั้น เบิลพยายามหลีกเลี่ยงการต้องพบปะกับกลุ่มยุวชนนาซีทั้งหญิงและชายที่มักทำกิจกรรมต่างๆตามที่พรรคนาซีเตรียมไว้ เพราะเขาเกลียดการสวมเครื่องแบบและการเดินแถวแบบทหาร ครั้งหนึ่งเบิลได้กล่าวถึงความรู้สึกส่วนตัวที่เขามีต่อการเป็นยุวชนฮิตเลอร์ว่า

I simply did not want to be part of it,(...) I did not like it—independent of the political element—I hated the stupid marching and the uniforms. ⁷

อย่างไรก็ตาม เบิลซึ่งยังเป็นเด็กหนุ่มยังเกิดความรู้สึกที่เขาเองก็ไม่อาจอธิบายได้ในตอนนั้นว่า เพราะเหตุใดเขาจึงขัดแย้งกับคำหว่านล้อมชักชวนของครูบางคนในโรงเรียนที่คอยแต่จะชักชวนให้เข้าเข้าร่วมเป็นสมาชิกยุวชนฮิตเลอร์และ SS ต่อเมื่อเขาได้ผ่านประสบการณ์อันเลวร้ายในยามสงครามมาแล้ว เบิลจึงสามารถถล่นกรองความรู้สึกของเขาในวัยเยาว์ออกมาเป็นคำพูดได้ เบิลได้ยกตัวอย่างว่า ครั้งหนึ่งโรงเรียนของเขาได้จัดงานไว้อาลัยนักเรียนเก่าคนหนึ่งซึ่งเสียชีวิตในสงครามกลางเมืองสเปน แม้ว่าเบิลจะรู้จักผู้เสียชีวิตเพราะนักเรียนคนดังกล่าวเป็นเพื่อนกับพี่ชายคนหนึ่งของเบิล แต่เขากลับไม่ต้องการที่จะมีส่วนร่วมในงานที่โรงเรียนของเขาจัดขึ้น

Today I interpret that vague feeling of discomfort as follow : school prepared us not for life but for death. Years after years, German high school graduates were being prepared for death. Was dying for the Fatherland the supreme merit? (...) German high school teachers led to Stalingrad and made Auschwitz possible... ⁸

⁶ Ibid., p. 13.

⁷ Heinrich Böll, cited in Robert C. Conard, *Understanding Heinrich Böll*, p. 9.

⁸ Ibid., p. 36.

ต่อไปเราจะเห็นว่า เบิลได้ถ่ายทอดความรู้สึกดังกล่าวข้างต้นและออกความเห็นในเชิงตำหนิผู้ใหญ่ เช่นครูในโรงเรียนมัธยมในเวลาที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ลงในงานประพันธ์ต่อต้านสงครามของเขา ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวในบทอื่นต่อไป

การถูกจำกัดเสรีภาพทางการเมืองภายใต้การปกครองระบอบนาซี ได้สร้างความตึงเครียดในครอบครัวให้เพิ่มมากขึ้นอีก เมื่อบิดาของเบิลถูกบังคับให้ส่งสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งคนเข้าร่วมในองค์กรนาซี อลอยส์ (Alois) พี่ชายคนหนึ่งของเบิล ได้เลือกให้เป็นตัวแทนของครอบครัว เพื่อเป็นสมาชิกในหน่วย SA ของนาซี การยอมเสียสละเพื่อครอบครัวของอลอยส์ ทำให้เบิลรู้สึกเกลียดนาซีเพิ่มยิ่งขึ้นเพราะเขาเข้าใจจิตใจของพี่ชายคนนี้ได้ ความทุกข์ทรมาน ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรนาซีของอลอยส์ เป็นความทุกข์ทรมานในลักษณะเดียวกับที่เบิลประสบด้วยตนเองเมื่อเขาถูกเรียกเกณฑ์ทหาร เพราะเป็นการถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ฝืนความรู้สึก เป็นสาเหตุให้เบิลเป็นคนเกลียดเครื่องแบบและการเป็นทหาร

...the person least suited for a uniform I have ever known, and he *suffer*, he really suffered from those mob parades and route marches ⁹

เหตุการณ์สำคัญอีกเหตุการณ์หนึ่งที่ส่งผลให้สมาชิกบางคนในครอบครัว รวมทั้งตัวเบิลเองหันกลับมามองสังคมเยอรมันในส่วนของศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ใน “ความเป็นคาทอลิก” ของเขาด้วยความสงสัยและตระหนกใจในเวลาต่อมา เนื่องจากในปี 1933 วาติกัน ได้ทำสนธิสัญญาพันธมิตร (the Reich Concordat) กับเยอรมนีภายใต้การนำของฮิตเลอร์ แม้ยังไม่เป็นที่ชัดเจนในขณะนั้นว่า หนทางการขึ้นสู่อำนาจของฮิตเลอร์ที่ผ่านมาเป็นการกระทำที่ไร้ศีลธรรม แต่เบิลและสมาชิกในครอบครัวของเขาบางคนได้ตัดสินใจเลิกไปโบสถ์ และประวัติศาตร์ได้ถูกเปิดเผยออกมาแล้วว่า ศาสนจักรโรมันคาทอลิกได้ร่วมมืออย่าง “เป็นทางการ” กับฮิตเลอร์ตั้งแต่ปีแรกที่ฮิตเลอร์ก้าวขึ้นสู่อำนาจจนได้เป็น “ท่านผู้นำ” ของเยอรมนี

แม้กระนั้นก็ตามเบิลและครอบครัวของเขายังคงความเป็นคาทอลิกของเขาไว้อย่างเหนียวแน่น เห็นได้จากการที่เขาเล่าให้ฟังเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในครอบครัวเรื่องรัฐบาล

⁹ Ibid., p. 37.

ศาสนา จนมีประโยคนึงที่ออลอยส์ พี่ชายของเบิลพูดขึ้นและกลายเป็นประโยคประจำบ้านในตอนนั้นว่า "Now let's be Christians again!"¹⁰ นอกจากนี้ เรายังจะเห็นศรัทธาอันมั่นคงและความเอาใจใส่ต่อศาสนาของเบิลที่สะท้อนออกมาในวรรณกรรม และจากการประท้วงศาสนจักรคาทอลิกเป็นการส่วนตัวในเวลาต่อมา

หลังจากสำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมปลายแล้ว เบิลสมัครเป็นลูกจ้างในร้านหนังสือพร้อมกับการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย ก่อนจะต้องลาออกเพื่อมาทำงานให้รัฐ (Labour Service) ตามกฎหมายที่กำหนดโดยพรรคนาซี เบิลกลับบ้านด้วยความเหนื่อยอ่อนเพราะการถูกใช้ให้ทำงานอย่างหนัก ประกอบกับสุขภาพที่ไม่ค่อยแข็งแรง แม้ในขณะที่เบิลยังเป็นนักเรียนอยู่นั้น ก็ยังได้รับการยกเว้นไม่ต้องเรียนวิชาพลศึกษา เบิลมีโรคประจำตัวตั้งแต่ตอนเด็กคือโพรงจมูกอักเสบ เขากล่าวติดตลกเกี่ยวกับอาการป่วยของเขาพร้อมๆกับเป็นการยืนยันความเกลียดชังที่เขามีต่อนาซีและชีวิตในกองทัพเยอรมันด้วยน้ำเสียงที่เย้ยหยันว่า

The sinus condition remained too, right through my stint with the glorious Labor Service and the equally glorious Army; but the moment I became a prisoner of war, in that strange state of simultaneous liberation and imprisonment, and in the years after the war and up to this very day : gone without a trace! Was it really Nazi-induced ? It may well have been, for I was also allegic to the Nazis.¹¹

เช่นเดียวกับชายหนุ่มเยอรมันในขณะนั้น เบิลถูกเรียกตัวเข้ารับการเกณฑ์ทหารในปี ค.ศ.1939 เพื่อรบให้กับกองทัพเยอรมันภายใต้ลัทธินาซีโดยการนำของฮิตเลอร์ การที่เบิลต้องสวมเครื่องแบบทหารและต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่เป็นกลุ่มนาซี จึงเป็นสิ่งที่ขัดกับความคิดและความรู้สึกของเบิลซึ่งได้รับการหล่อหลอมจากครอบครัวเมื่อครั้งที่เขายังอยู่ในวัยเยาว์โดยสิ้นเชิง ดังจะเห็นได้จากข้อความบางตอนของจดหมายที่เบิลเขียนถึงครอบครัวและภรรยา ในจดหมายลงวันที่ 4 เมษายน 1941 เบิลเขียนว่า I am dying from desire for sleep

¹⁰ Ibid., p. 62.

¹¹ Ibid., pp. 44-45.

and rest and peace, but I know there is no peace in this world.¹² และในจดหมายลงวันที่ 19 มิถุนายน 1944 เขาเขียนว่า I hate the war and all those who love it.¹³

เบลกล่าวว่าสนามรบ นอกจากกับระเบิด เสียงปืน และเสียงร้องครวญครางของผู้ที่ได้รับบาดเจ็บที่คอยชูขวัญเหล่าพลทหารอยู่ตลอดเวลาแล้ว คำว่า " สงคราม " สำหรับเบลในขณะนั้น คือสิ่งไร้สาระที่คอยแต่จะผลาญเวลาแห่งการมีชีวิตของเขา เบลเรียกเวลาในช่วงนั้นว่า "the absurdity of time waste in war"¹⁴ สงครามคือสิ่งไร้สาระที่น่าเบื่อหน่ายและน่าเหนื่อยหน่าย ความยึดเยื้อของสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ทหารอย่างเขาต้องปล่อยให้สูญเสียไปกับการรอคอยที่ดูเหมือนจะไม่มีที่สิ้นสุด ไม่รู้ชะตากรรมของตนว่าจะมีชีวิตรอดอีกกี่วัน กี่ชั่วโมง หรือกี่นาที และแทบจะหมดหวังมองไม่เห็นทางว่าสงครามจะสิ้นสุดลงได้

นอกจากความรู้สึกส่วนตัวที่เบลมีต่อสงครามในฐานะที่เป็นเหตุการณ์ที่ทำลายล้างชีวิตแล้ว เบลยังเห็นว่า การอ้างถึงเกียรติยศและความสูงส่งเหนือชนชาติอื่นของชนชาติเยอรมนี รวมทั้งการปลุกปั่นความรู้สึกรักชาติโดยการตอบแทนการกระทำของเหล่าทหารด้วยคำสดุดีและเหรียญกล้าหาญคือโฆษณาชวนเชื่อของพวกนาซี ทหารกลายเป็นผู้ที่ถูกล่อหลอกด้วยคำว่า ศักดิ์ศรี การเสียสละเพื่อส่วนรวมและความรักชาติ การ "โฆษณาชวนเชื่อ" ของนาซีให้ประชาชนพลีชีพเพื่อบ้านเกิดเมืองนอน เป็นเรื่องไร้สาระสำหรับเบล เพราะเบื้องหลังโฆษณาชวนเชื่อเหล่านี้ คือเล่ห์เพทุบายที่นายพลและนักการเมืองบ้ำอำนาจใช้ในการแสวงหาผลประโยชน์ เป็นการรื้อถอนสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลที่เขามองเห็น แต่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือกระทำการใดๆ เพื่อเป็นการต่อต้านได้ในขณะนั้น กฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ที่ทหารชั้นผู้น้อยอย่างเขาต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยนั้น ความจริงที่เบลได้สัมผัส กลับกลายเป็นสิ่งที่เปิดโอกาสให้ทหารที่มียศตำแหน่งที่สูงกว่ากระทำการเอาัดเอาเปรียบตามอำเภอใจโดยไม่ผิดกฎ ด้วยการอ้างว่ากระทำตามระบบ

Regulations, let us not forget, are for but one
purpose—in fact, they have but one destiny: to be circumvented,
for after all two categories of men are sent to their death in a

¹² Heinrich Boll, cited in Robert C. Conard, *Understanding Heinrich Böll*, p. 11.

¹³ *Ibid.*, p. 12.

¹⁴ Heinrich Böll, "The Place Was Incidental," in *Missing Person*, trans. Leila Vennewitz (New York: McGraw-Hill Book Company, 1977), p. 38.

despicable manner: prisoners and soldier.¹⁵

ยิ่งไปกว่านั้น ทหารยังถูกขู่ตะคอกและต้องอดทนกับคำสั่งของผู้บังคับบัญชา การเป็นทหารสำหรับเบิลคือการถูกส่งให้ออกไปฆ่าและถูกฆ่า ทั้งๆที่ตนเองมิได้มีความต้องการเช่นนั้นแม้แต่น้อย “คำสั่ง” แทบจะทำให้เบิลต้องเป็นบ้าเพราะเขาต้องปฏิบัติตามโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การสั่งให้ไปรบคือการสั่งให้ไปตายทั้งๆที่ทุกคนยังต้องการที่จะมีชีวิตอยู่ ผลสุดท้ายที่จบลงเหมือนกันก็คือ ทหารต้องทนทุกข์ หลังจากที่ถูกระงับการกระทำทารุณกรรมทั้งร่างกายและจิตใจจากรบในสงคราม ทหารที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตในสภาพน่าสมเพช จะได้รับเกียรติจากผู้ที่สั่งให้เขาไปตาย ด้วยการกล่าวคำสดุดีวีรกรรมอันกล้าหาญ และได้รับการยกย่องให้เป็นวีรบุรุษของชาติ ในขณะที่พวกเขาเหล่านั้นนอนอยู่ใต้พื้นดิน

Civilians may perhaps imagine that soldiers bound for the front are treated with special consideration and kindness, since they are going where, it is alleged, their country needs them to do great things. Far from it; the final honor accorded a living soldiers is to be bawled out, bullied, suspected, and humiliated up to the very last moment.¹⁶

นอกจากความรู้สึกเหนื่อยหน่ายและความไร้สาระที่สงครามได้ทิ้งไว้ให้กับเบิลแล้ว สิ่งที่ยังฝังแน่นอยู่ในความทรงจำเขาคือเสียงร้องไห้และน้ำตาของการอำลา ภาพของผู้หญิงผู้ถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง ผู้ที่เป็นแม่ พี่สาว น้องสาว ลูก ภรรยา คนรักและโสเภณี คนตัวเล็กๆที่ไม่มีอำนาจ ต่อรองซึ่งแม้จะไม่ได้ร่วมรบในสงคราม แต่ก็ต้องทนกับช่วงเวลาแห่งความยากลำบากในสงครามเนื่องจากภาวะขาดแคลนอาหารและที่อยู่ ทั้งยังต้องคอยวิ่งหนีหลบหลุกกระเบิดจากการโจมตีทางอากาศ ในปี 1944 มารดาของเบิลต้องเสียชีวิตด้วยอาการหัวใจล้มเหลวหลังจากเสียงสัญญาณเตือนภัยทางอากาศในระหว่างสงครามนี้เอง

¹⁵ Ibid., p. 38.

¹⁶ Ibid., p. 37.

เมื่อสงครามสิ้นสุดลงในปี ค.ศ.1945 เบิลซึ่งเป็นชายหนุ่มอายุ 21ปี ได้ตกเป็นเชลยของทหารฝ่ายสัมพันธมิตรอเมริกันและถูกกักตัวอยู่ในประเทศฝรั่งเศสระยะหนึ่งก่อนที่จะได้รับการปลดปล่อยและเดินทางกลับบ้านด้วยความรู้สึกหิวโหย ทั้งยังไม่สามารถจินตนาการได้ว่าประเทศของเขาจะดำเนินไปได้ด้วยการปกครองในรูปแบบใด เขาคิดถึงครอบครัวและความเป็นอยู่ของพวกเขาหลังสงคราม ทั้งภรรยาของเบิลก็กำลังตั้งครรรภ์ เมื่อเขากลับไปยังเมืองโคโลญซึ่งถูกทำลายจนยับเยิน เบิลจึงลงมือซ่อมแซมบ้านหลังเก่าที่พังลงเสียครึ่งหลัง จากสภาพของเยอรมนีและยุโรปที่เต็มไปด้วยซากปรักหักพังของเมืองในขณะนั้น สิ่งเดียวที่เบิลคิดก็คือ เขาจะต้องทำงานฟื้นฟูบ้านเมืองไปอีกสัก 10 ปี 20 ปี หรือ 30 ปี “ I didn't regard it as zero hour but as nothing hour.”¹⁷

2.3 ไฮน์ริช เบิล กับสังคมเยอรมันหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

สิ่งที่เกิดตามมาทันทีภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ สงครามเย็น ซึ่งเป็นการเผชิญหน้ากันระหว่างโลกเสรีประชาธิปไตย นำโดยสหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรตะวันตก เช่น อังกฤษและฝรั่งเศส กับโลกสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ซึ่งนำโดยสหภาพโซเวียต ความขัดแย้งอันมีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมืองมีผลต่อเยอรมนีโดยตรง เพราะหลังจากเยอรมนีประกาศยอมแพ้สงครามแล้ว ประเทศเยอรมนีได้ถูกแบ่งเป็นเขตยึดครอง 4 เขต โดยมหาอำนาจตะวันตกที่เข้ามาพิชิตดินแดนเยอรมันในขณะนั้น คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศสและสหภาพโซเวียต แต่ความขัดแย้งกันเองในกลุ่มมหาอำนาจเรื่องนโยบายการดูแลเขตยึดครองและปัญหาอนาคตของเยอรมนี ผนวกกับความแตกต่างของลัทธิทางการเมืองทำให้เยอรมนีถูกแบ่งเป็นสองประเทศในเวลาต่อมา

หลังจากที่มหาอำนาจฝ่ายตะวันตกได้เจรจาตกลงและกำหนดให้เยอรมนีมีการดำเนินนโยบายประเทศตาม Basic Laws (กฎหมายพื้นฐาน) แล้ว เยอรมนีตะวันตกก็ได้นายกรัฐมนตรีคนแรกคือ นายคอนราด อเดเนาเออร์ (Conrad Adenauer) หัวหน้าพรรคคริสเตียนเดโมแครต (Christlich-Demokratische Union หรือ CDU) ผู้เคยเป็นนายกเทศมนตรีเมืองโคโลญมาก่อนในช่วงปี 1945-1959 อันเป็นช่วงเวลาแห่งความหิวโหยของของเยอรมนีและยุโรป นอกจากนี้แผ่นดินที่เหมือนกับหลุมบนดวงจันทร์แล้ว เยอรมนียังเต็มไปด้วยซากปรักหักพัง ชาวเยอรมันยังชีพด้วยบัตรปันส่วน ฤงยังชีพจากประเทศสัมพันธมิตร และเชื้อเพลิงที่ได้มาจากการขโมย

¹⁷ Heinrich Boll, 11 June 1985.

โดยการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจเพื่อการบูรณะฟื้นฟูประเทศจากสหรัฐอเมริกาภายใต้แผนการมาร์แชล (Marshall Plan) ทำให้เยอรมนีสามารถฟื้นตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว การอพยพของชาวเยอรมันจากฝั่งตะวันออก และผลอันเกิดจากความตึงเครียดที่จะฟื้นฟูประเทศที่ถูกทำลายหลังสงครามยังส่งผลให้ชาวเยอรมันส่วนใหญ่คิดว่าตนต้องทำงานให้หนักเพื่อก่อร่างสร้างประเทศด้วยความมุ่งมั่นและขยันขันแข็ง นอกจากนี้ สงครามเกาหลีที่เกิดในปี 1950-1953 ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ตลาดการส่งออกมีรายได้ดีขึ้น เยอรมนีต้องการแรงงานมากมายสำหรับประเทศที่กำลังฟื้นฟูทางเศรษฐกิจ และได้เริ่มขอคนงานชาวต่างชาติจากหลายประเทศในยุโรปได้ เช่น อิตาลี หรือยุโรปตะวันออก เช่น เชคโกสโลวาเกีย โปแลนด์ รวมทั้งคนงานจากตุรกี ซึ่งภายหลังได้กลายเป็นปัญหาใหญ่ทางสังคมสำหรับเยอรมนีในช่วงท้ายของทศวรรษที่ 60 จนถึงปัจจุบัน

ความสามารถในการทำงานของคนเยอรมัน ประกอบกับพลเมืองที่มีคุณภาพทำให้เยอรมนีฟื้นตัวหลังสงครามได้ในเวลาไม่นาน จนเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกกันว่า มหัศจรรย์ทางเศรษฐกิจ (Wirtschaftswunder หรือ the economic miracle) ในราวปี ค.ศ. 1949 ถึงกลางทศวรรษที่ 60 ส่งผลให้เยอรมนีสามารถก้าวขึ้นสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำได้อย่างรวดเร็ว

จากการศึกษาชีวประวัติของเบิล ผู้วิจัยพบว่า ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองมีผลกระทบต่อชีวิตหลังสงครามของเบิลอย่างแยกไม่ออก เขามองตนเองว่า เป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองเยอรมันที่ต้องรับชะตากรรมร่วมกับเพื่อนร่วมชาติ และเป็นคนเยอรมันคนหนึ่งที่ต้องช่วยพัฒนาฟื้นฟูประเทศหลังสงคราม ซึ่งประสบการณ์ในช่วงเวลาดังกล่าว มีผลต่อเนื้อหาของวรรณกรรมที่กล่าวถึงสังคมเยอรมนีตะวันตกหลังสงครามด้วย

เพียงเดือนเดียวหลังจากเบิลได้รับการปล่อยตัวจากค่ายเชลยในฝรั่งเศส ลูกชายคนแรกที่เกิดในระหว่างสงครามก็เสียชีวิตเนื่องจากขาดแคลนยารักษาโรค ในช่วง 3-4 ปีแรก รายได้ส่วนใหญ่ของครอบครัวมาจากการรับจ้างสอนภาษาอังกฤษของอานเนอมารี ผู้เป็นภรรยาของเบิล และแม้ว่าเขาจะมีรายได้จากการขายเรื่องสั้นให้กับหนังสือพิมพ์และนิตยสาร แต่รายได้จํานวนน้อยของทั้งสอง เปรียบเทียบกับการขายจ่ายในการเลี้ยงดูบุตรชายเล็กๆถึง 3 คนของเขาที่เกิดตามกันมาหลังสงคราม ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัวจากช่วงที่สงครามเพิ่งสิ้นสุด ได้บั่น

ทอนกำลังใจของเบิลจนเกือบจะทำให้เขาต้องเลิกการเป็นนักเขียนอิสระ ดั้งเห็นได้จากจากจดหมายที่เขาเขียนถึง เพา ซาฟฟ์ (Paul Schaff) เพื่อนคนหนึ่งในเดือนมกราคม ปี ค.ศ.1950 ว่า :

If I were to describe to you my situation the past three months, you would hardly be able to believe it; it's totally impossible for things to go on this way. My wife can't take any more, I can't take any more – things have gone so far that novels and short stories mean nothing to me measured against a single tear shed by my wife: that's how things are.... Up to now, I've been unable to work freelance, nor do I earn enough to buy shoes for my children. I've simply undertaken something impossible, and I have to confess that I've reached a dead end.¹⁸

ต่อเมื่อนวนิยายเรื่องที่ 3 คือ *And Never Said a Word* ของเบิลสร้างความความสำเร็จในด้านชื่อเสียงและรายได้เป็นอย่างดีมาให้แก่เบิลในปี ค.ศ. 1953 เขาจึงสามารถหาเลี้ยงครอบครัวด้วยการเป็นนักเขียนอิสระตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

เมื่อศึกษาชีวประวัติในช่วงทศวรรษที่ 50-60 ของเบิลจะเห็นได้ว่าเป็นนักเขียนคนหนึ่งที่มีความสนใจกับปัญหาสังคมในประเทศเป็นอย่างมาก สืบเนื่องมาจากสงครามเกาหลีที่เกิดขึ้นในเดือนมิถุนายน ปี1950-1953 สหรัฐอเมริกาจึงมีนโยบายติดอาวุธให้แก่เยอรมนีตะวันตกด้วยการตั้งเยอรมนีตะวันตกเข้าสู่ระบบการป้องกันยุโรปตะวันตกขององค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ หรือ นาโต (North Atlantic Treaty Organization-NATO) เนื่องจากเกรงว่าเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับเกาหลีซึ่งเป็นผลมาจากความขัดแย้งระหว่างประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์ อาจจะก่อให้เกิดเหตุการณ์ในทำนองเดียวกันแก่เยอรมนีได้ในอนาคต นอกจากนี้ นายอเดเนาเซอร์ นายกรัฐมนตรีของเยอรมันตะวันตกในขณะนั้นยังมีความคิดว่า หากเยอรมนีมีกองทัพแล้ว อาจจะสามารถบังคับให้โซเวียตหันมาเจรจาเรื่องการรวมเยอรมนีด้วยได้¹⁹

¹⁸ Heinrich Böll, Letter to Paul Schaff, January 1950, cited in *The Silent Angel*-Introduction, translated by Breon Mitchell(London:Andre Deutsch), 1992, p. v.

¹⁹ วิมลวรรณ ภัทโรตม, *ยุโรปหลังสงครามโลกครั้งที่ 2*, พิมพ์ครั้งที่ 1(กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2540, หน้า 174-177.

นโยบายของนายอะเดนาเวอร์เรื่องการติดอาวุธให้กับกองทัพเยอรมันนี้ ได้ก่อให้เกิดเสียงคัดค้านจากหลายฝ่ายทั้งในและนอกประเทศ ชาวเยอรมันและพรรคการเมืองบางพรรค เช่น พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (Sozialdemokratische Partei Deutschlands-SPD) ไม่เห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าว เพราะเกรงว่าจะกลายเป็นการส่งเสริมลัทธิทหารนิยม ซึ่งในอดีตเคยนำความหายนะมาสู่เยอรมนีแล้วถึงสองครั้ง ส่วนฝรั่งเศสนั้น ได้คัดค้านแนวความคิดดังกล่าวของสหรัฐอเมริกาโดยเสนอให้มีการจัดตั้ง “กองทัพยุโรป” (The European Defence Community-EDC) เพื่อป้องกันปัญหาการรุกรานจากคอมมิวนิสต์แทน แต่ผลสุดท้าย เมื่อการจัดตั้ง EDC ไม่ประสบความสำเร็จ เยอรมนีตะวันตกก็ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การนาโตอย่างเป็นทางการ และได้รับการติดอาวุธในนามของนาโตเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ. 1955 ²⁰

เบิลเป็นหนึ่งในชาวเยอรมันที่ไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจของรัฐบาล เขาออกมาต่อต้านการติดอาวุธและการเริ่มสั่งสมกำลังทหารของเยอรมนีตะวันตก เห็นได้จากบทความที่มีชื่อว่า *Letter to a Young Catholic (Brief an einen jungen Katholiken)* ซึ่งเขียนขึ้นในปี 1958 ที่มีเนื้อหาในเชิงคัดค้านลัทธิทหารนิยมในยุคของนายอะเดนาเวอร์ เบิลเขียนคัดค้านการติดอาวุธให้แก่เยอรมนีตะวันตก คัดค้านการก่อตั้งกองทัพ (Bundeswehr) และการเกณฑ์ทหาร รวมทั้งการติดตั้งอาวุธนิวเคลียร์ตามนโยบายขององค์การนาโต นอกจากนี้ เนื้อหาสำคัญอีกประการหนึ่งของบทความชิ้นนี้ก็คือ การโจมตีศาสนจักรคาทอลิกซึ่งเบิลเห็นว่า เป็นสถาบันที่ล้มเหลวในการเป็นผู้นำทางศีลธรรมให้แก่ชาวเยอรมันตั้งแต่ยุคนาซีมาจนถึงยุคหลังปี 1945 ²¹ เนื่องมาจากการที่ศาสนจักรคาทอลิกหันไปเอาใจใส่กับรูปแบบและคุณภาพของหนังสือสวดมนต์ที่จะจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อแจกให้กับทหารที่เป็นคาทอลิก แทนที่จะร่วมกับประชาชนในการคัดค้านการสั่งสมกำลังรบดังที่เบิลเขียนไว้ในตอนหนึ่งว่า

Resistance to wear and tear, sound craftsmanship, good quality paper, flexible binding. I have seen so many people die in Russia, on battle fields, in field hospital and in t his sentence I can see nothing but a blasphemy which has its roots in the lack of taste of German Catholics. (...) When I was

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 175-177.

²¹ Robert C. Conard, *Understanding Heinrich Böll*, p. 81, 162.

your age a very great moral danger was involved, as far as I was concerned, when the Vatican was the first State to make a pact with Hitler. There are countless moral risks as soon as one begins to think about them. ²²

เมื่อพิจารณาจากข้อความข้างต้น จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า ทำไมเบิลและอานเนอมาลีผู้เป็นภรรยาจึงลุกขึ้นประท้วงศาสนจักรฯ โดยการเลิกจ่ายภาษี (Kirchensteuer – church tax) ให้แก่โบสถ์ตั้งแต่ปี 1969 เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ฝ่ายศาสนาออกมาแสดงความจริงใจว่าพร้อมหรือไม่ที่จะใช้อำนาจรักษามลประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่อิงกับรัฐเพื่อการแสวงหามลประโยชน์ส่วนตน จนกระทั่งทั้งสองถูกบีบให้ออกจากการเป็นสมาชิกของศาสนจักรเยอรมันในปี ค.ศ.1976 เบิลเห็นว่า การที่กฎหมายของเยอรมนีตะวันตกกำหนดให้ประชาชนผู้เป็นสมาชิกของศาสนจักรต้องจ่ายภาษี (ประมาณ 10% ของภาษีที่ต้องจ่ายให้แก่รัฐ) ให้กับองค์กรศาสนาที่ตนสังกัดอยู่นั้น เป็นการโยงศาสนาเข้ากับระบบเศรษฐกิจ เพราะเมื่อเศรษฐกิจก้าวหน้าขึ้น ผู้คนมีรายได้และต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น ก็จะทำให้เป็นการสร้างความร่ำรวยให้กับศาสนจักรตามไปด้วย ดังนั้นเบิลจึงมีความเห็นว่า ระบบดังกล่าวจะทำให้ศาสนจักรไม่สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบทุนนิยมได้อย่างเต็มปาก นอกจากนี้ เบิลยังคิดว่า การให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่โบสถ์ ควรดำเนินไปด้วยความสมัครใจและความมีสำนึก มิใช่ด้วยการดำเนินตามกฎหมาย ²³

แม้กระนั้น เบิลยังคงเป็นชาวคาทอลิกผู้เต็มเปี่ยมไปด้วยศรัทธา เห็นได้จากวรรณกรรมหลายเรื่องที่มีเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงความศรัทธาในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกของเขา เช่น *The Clown* นวนิยายที่สร้างชื่อเสียงในระดับนานาชาติให้เบิลอีกเล่มหนึ่ง ทั้งยังเป็นหนังสือที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ทั้งทางลบและทางบวกมากที่สุดเล่มหนึ่งของเบิล เพราะนอกจาก *The Clown* จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักระหว่างหญิงชาย และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวแล้ว วรรณกรรมที่มีเนื้อเรื่องดำเนินอยู่ในมิติเวลาที่สลับไปมาระหว่างอดีตและปัจจุบันของตัวละครเอกนี้ ยังมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างปัจเจกชนที่ต้องการเสรีภาพในการเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตและความศรัทธาในศาสนา กับกลุ่มบุคคลผู้มีชื่อเสียงเป็นที่นับหน้าถือตาในวงการการเมืองและศาสนาที่คอยมองหาโอกาสแสวงหามลประโยชน์ทางโลกใส่ตน นอก

²² Heinrich Böll, "Letter to a Young Catholic", cited in *A Student's Guide to Böll*, Enid Macpherson (London: Heinmann Educational Books), 1981, p. 41.

²³ Robert C. Conard, *Understanding Heinrich Böll*, p. 16.

เหนือไปจากแนวคิดต่อต้านสงครามที่มักปรากฏให้เห็นในวรรณกรรมชิ้นสำคัญของเบิลแทบทุกเรื่อง

ดังนั้น จึงเป็นที่ชัดเจนว่า การกระทำของเบิลทั้งการแสดงความคิดเห็นผ่านตัวอักษรและการลงมือปฏิบัติให้เห็นจริงนั้น แสดงให้เห็นถึงความหนักแน่นและซื่อตรงต่อทัศนคติของเบิล ที่มีพื้นฐานมาจากมโนธรรมที่ก่อตัวขึ้นพร้อมกับหยั่งรากลึกอยู่ในจิตใจ จากการศึกษาเหตุการณ์ที่สั่นคลอนมนุษยธรรมในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และสำนึกในหน้าที่ของนักเขียน ในการทำงานที่ต้องตีแผ่ความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมให้เพื่อนร่วมยุคร่วมสมัยได้รับรู้

นอกจากนี้ เบิลยังได้สะท้อนความคิดต่อต้านสงครามของเขาโดยสม่ำเสมอ ซึ่งผู้อ่านจะพบได้ในวรรณกรรมประเภทบทความหลายชิ้น เช่น *To a Bishop, a General, and a Cabinet Minister Born 1917* (1966) , *"You Are Now Entering Germany"* (1967) และ *The Place Was Incidental* (1969) เป็นต้น ทั้งนี้ เนื้อหาโดยรวมของบทความดังกล่าว เป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเยอรมนี โดยเฉพาะเหตุการณ์สมัยสงครามซึ่งเบิลถ่ายทอดผ่านประสบการณ์ของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐและ ศาสนจักรหันมาใส่ใจกับอดีตสมัยสงครามที่ผ่านพ้นไป และเพื่อป้องกันเหตุการณ์ในทำนองเดียวกันที่อาจเกิดขึ้นได้หากผู้มีอำนาจในปัจจุบันเพิกเฉยต่อความเหี้ยมโหดอันเกิดจากการกระทำของนาซีและการก่อสงคราม

แนวโน้มที่ชาวเยอรมันบางกลุ่มพยายามลืมอดีต โดยจะไม่นำพากับผู้ที่เคยให้การสนับสนุนนาซีที่ขึ้นมามีบทบาททางการเมืองอีกครั้งหลังสงคราม ทำให้เบิลรู้สึกโกรธเสมอ²⁴ เช่นกรณีพรรคการเมืองใหญ่ 2 พรรคของเยอรมนีตะวันตก คือ CDU และ SPD ร่วมมือกันจัดตั้งรัฐบาลผสม ในปี ค.ศ.1966 โดยมีนายคาร์ท เกออร์ก คีสซิงเงอร์ (Kurt Georg Kiesinger) เป็นนายกรัฐมนตรี (1966-1969) และนายวิลลี บรันท์ (Willy Brandt) เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ การขึ้นดำรงตำแหน่งนายฯของนายคีสซิงเงอร์ได้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านจากประชาชนบางกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มการเมืองฝ่ายซ้าย นักศึกษา คนรุ่นหนุ่มสาวและกลุ่มปัญญาชน เนื่องจากนายคีสซิงเงอร์ เคยเป็นสมาชิกของพรรคนาซีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1933 อีกทั้งตลอดระยะเวลาใน *อาณาจักรที่ 3* เขายังทำงานให้กับหน่วยเผยแพร่ข่าวสาร (propaganda section) ของกระทรวงต่างประเทศอีกด้วย ตรงข้ามกับนายบรันท์ ซึ่งเคยอยู่ฝ่ายต่อต้านนาซีจนต้องหนีภัยไปอยู่ใน

²⁴ Ibid., p.12.

นอร์เวย์และสวีเดน²⁵ นอกจากนี้การแต่งตั้งอดีตนายกรัฐมนตรีหลายคนให้กลับเข้ามามีตำแหน่งในรัฐบาล และความวิตกกังวลของประชาชนทั่วไปว่ารัฐบาลผสมระหว่าง CDU และ SPD จะทำให้ไม่มีฝ่ายค้านที่มีเสียงและประสิทธิภาพมากพอที่จะเข้าไปควบคุมรัฐบาล รวมทั้งความไม่เชื่อมั่นต่อระบบทุนนิยมในหมู่ปัญญาชน ยังเป็นประเด็นสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหวของกลุ่มประชาชนดังกล่าว²⁶

สาเหตุที่ปฏิกริยาต่อต้านดังกล่าวเกิดขึ้นในหมู่นักเรียนหนุ่มสาวเป็นส่วนใหญ่ นั้น ก็เนื่องมาจากช่วงเวลาในทศวรรษที่ 60 เป็นช่วงปีที่คนรุ่นที่เกิดหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เติบโตขึ้นจนมีวุฒิภาวะทางการเมือง²⁷ การได้มีส่วนร่วมในสิ่งที่คนรุ่นก่อนกระทำไว้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้พวกเขาลุกขึ้นต่อต้านกลุ่มอำนาจเก่าที่ก้าวขึ้นมาบีบบทบาททางการเมืองอีกครั้ง

นอกเหนือจากสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศแล้ว เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ช่วยผลักดันให้เกิดความเคลื่อนไหวทางการเมืองในเยอรมนีตะวันตก คือความสับสนวุ่นวายที่เกิดขึ้นทั่วโลกในช่วงทศวรรษที่ 60 ซึ่งเป็นผลจากการเผชิญหน้าระหว่างประเทศมหาอำนาจในสงครามเย็นที่ก่อให้เกิดความโกลาหลทางการเมืองทั่วโลก และผลจากกระแสทุนนิยมที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม ที่ทำให้มองเห็นการต่อสู้ทางอุดมการณ์ทางการเมืองชัดเจนขึ้น เช่น การต่อต้านสงครามเวียดนามและระบบทุนนิยมในสหรัฐอเมริกา การปฏิวัติของนักศึกษาในฝรั่งเศส การเคลื่อนไหวดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการจัดตั้งองค์กรที่มีชื่อว่า Außerparlamentarische Opposition (the Extra Parliamentary Opposition-APO) ซึ่งเปิดเองแม้จะมีได้เป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการ แต่เขาก็เป็นผู้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของ APO อยู่ด้วย²⁸ ทิศทางหรือนโยบายหลักของ APO คือ การต่อต้านการใช้อำนาจเผด็จการ โดยโจมตีไปที่ชาวเยอรมันรุ่นก่อนที่พวกเขาเห็นว่าควรจะได้รับพิชิตในสิ่งที่เกิดขึ้นในสมัยนาซีเรืองอำนาจ การต่อต้านระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและลัทธิจักรวรรดินิยมที่เกิดจากการที่โลกตะวันตกกำลังใช้ระบบทุนนิยมเข้าครอบงำประเทศโลกที่ 3 และการต่อต้านสงครามเวียดนาม

²⁵ Dietrich Orlow, *A History of Modern Germany : 1871 to Present* (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1987), pp. 296-297.

²⁶ วิมลวรรณ ภัทโรตม, *ยุโรปหลังสงครามโลกครั้งที่ 2*, หน้า 190-192.

²⁷ Dietrich Orlow, *A History of Modern Germany: 1870 to Present* , p. 297.

²⁸ Robert C. Conard, *Understanding Heinrich Böll*, p. 95.

เป็นต้น จนแนวความคิดเหล่านี้กลายเป็นปรากฏการณ์แห่งยุค และได้รับการขนานนามในเวลาต่อมาว่า “the Spirit of the Sixties”²⁹

นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. 1972 เบลียังเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการรณรงค์หาเสียงและสนับสนุนนโยบาย Ostpolitik (Eastern policy - นโยบายมุ่งสู่ตะวันออก) ของนายบรันท์ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์กับโซเวียตและยุโรปตะวันออก รวมทั้งการแก้ไขปัญหาการแบ่งแยกเยอรมนีและปัญหาเบอร์ลินที่เกิดจากการเผชิญหน้าระหว่างโลกสองลัทธิ แทนที่จะปฏิเสธการเป็นประเทศของเยอรมนีตะวันออก บรันท์กลับใช้นโยบายประนีประนอม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนของทั้งสองด้านสามารถติดต่อกันได้มากขึ้น และดำเนินนโยบายผ่อนปรนทางการเมืองกับยุโรปตะวันออกมากขึ้น การที่เบลเห็นด้วยในนโยบายดังกล่าวของนายบรันท์ ก็เนื่องจากการดำเนินนโยบายแข็งกร้าวกับโลกตะวันออกกลับยิ่งทำให้การรวมเยอรมนีเข้าด้วยกันห่างไกลออกไปทุกที อีกทั้งการแบ่งแยกเยอรมนีเป็นฝ่ายตะวันตกและตะวันออก ทำให้เบลรู้สึกผิดหวังที่จะได้เห็นการสร้างประเทศขึ้นใหม่ เมื่อเขากลับมาถึง บ้าน หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง

30

ในช่วงทศวรรษที่ 70 ก่อนที่ประเทศเวียดนามจะแตกออกเป็นสองฝ่าย การปฏิวัตินักศึกษาในหลายประเทศในยุโรป และการประท้วงของขบวนการนักศึกษาในเยอรมนีตะวันตก (Studentenbewegung) ในปี ค.ศ.1968 ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหลายด้านใน เยอรมนี และกระแสการประท้วงของนักศึกษาในลักษณะดังกล่าว พบได้ทั่วโลกในระยะเวลาไล่เลี่ยกัน รวมทั้งในประเทศไทยด้วย นั่นคือเหตุการณ์การประท้วงของประชาชนเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ ภายใต้การนำของขบวนการนิสิตนักศึกษาเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และรัฐประหารเมื่อ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ส่วนในยุโรปเอง ช่วงเวลาในทศวรรษที่ 70 นี้ เรียกได้ว่าเป็นยุคที่ผู้ก่อการร้ายก่อการรุนแรงทั่วโลก ในเยอรมนีตะวันตก การก่อการร้าย (Terrorismus-Terrorism) ในยุคดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการสนับสนุนของกลุ่มฝ่ายซ้าย เพื่อให้เกิดการกระทำการรุนแรงต่อนักการเมืองและนักธุรกิจคนสำคัญของประเทศในลักษณะรุนแรง

²⁹ Ibid., pp. 95-96.

³⁰ Enid Macpherson, *A Student 's Guide to Böll*(London: Heinemann Educational Books, 1981), pp. 32-33.

เหตุการณ์วินาศกรรมทางสังคมที่เบิลมีส่วนเข้าไปยุ่งเกี่ยวอีกครั้งในช่วงเวลานี้ คือการเขียนบทความชื่อ “Will Ulrike Gnade oder freies Geleit?” (Does Ulrike Want Mercy or Safe Conduct ?) ซึ่งตีพิมพ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม ปี ค.ศ.1972 ในวารสารข่าวรายสัปดาห์ของเยอรมนีตะวันตกชื่อ Der Spiegel บทความว่าด้วยเหตุการณ์การก่อการร้ายโดยกลุ่มก่อการร้ายที่มีชื่อว่า Baader-Meinhof ทั้งที่บทความดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเห็นอกเห็นใจของเบิลที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมสังคม และวัตถุประสงค์ในการเขียนบทความของเบิลคือการชักชวนให้เกิดการประนีประนอมและใช้กระบวนการยุติธรรมในการตัดสินแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น แต่ปฏิกิริยาของสื่อมวลชนที่มีต่อความเห็นของเบิลในขณะนั้น คือ การกล่าวหาว่าเบิลได้สนับสนุนให้การกระทำของพวกเขาหนีไปโดยกลายเป็นเรื่องขี้ผึ้ง และนักวิจารณ์บางกลุ่มได้สรุปว่า เบิลสนับสนุนทั้งเป้าหมายและวิธีการของพวกเขาอย่างลับๆ³¹ เพื่อเป็นการตอบโต้ปฏิกิริยาดังกล่าวของสื่อมวลชนและนักวิจารณ์บางกลุ่ม เบิลจึงเขียนนวนิยายเรื่อง *The Lost Honor of Katharina Blum (Die verlorene Ehre der Katharina Blum, 1974)* เพื่อวิพากษ์การกระทำที่เกินขอบเขตของสื่อมวลชนและรัฐ และเพื่อแสดงให้เห็นว่าเขามีได้สนับสนุนการก่อการร้าย แต่ต้องการที่จะเรียกร้องให้เพื่อนร่วมสังคมคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและมนุษยธรรมรวมทั้งใช้มนุษยธรรมเข้าแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในเวลาต่อมา นวนิยายเรื่องนี้ถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์และกลายเป็นบทประพันธ์ที่สร้างชื่อเสียงในระดับนานาชาติให้แก่เบิลอีกเล่มหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม เบิลยังแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นนักเขียนที่ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยในการพยายามส่งเสริมและต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนจนกระทั่งในบั้นปลายของชีวิต ดังเห็นได้จากการให้ความช่วยเหลือในด้านที่พักแก่ อเล็กซานดร โซลเซนนิทซิน (Aleksandr Solzhenitsyn) นักเขียนชาวรัสเซียผู้ถูกเนรเทศในปี 1974 โดยให้โซลเซนนิทซินพักอยู่ที่บ้านของเขาที่ Eifel และให้ความช่วยเหลือในการนำต้นฉบับงานเขียนของเขามาจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก ไม่เพียงเท่านั้น ในปี 1981 เบิลและภรรยาได้มีส่วนร่วมในการเดินขบวนประท้วงการสร้างอาวุธนิวเคลียร์และสถานีพลังงานนิวเคลียร์ที่มีขึ้นที่บอนน์ ทั้งยังมีโอกาสกล่าวคำปราศรัยกับผู้เข้าร่วมการประท้วง เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงการต่อสู้เพื่อสันติภาพในครั้งนั้น และในปี 1983 สองปีก่อนที่เบิลจะเสียชีวิต เขายังร่วมรณรงค์หาเสียงให้กับพรรคกรีน (Grüne – The Green) พรรคการเมืองซึ่งเกิดขึ้นมาใหม่ในช่วงปลายทศวรรษที่ 70 ที่ยึดนโยบายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และยังเข้าร่วมในการประท้วงอย่างสันติโดยร่วมกับผู้ประท้วงคนอื่นๆ เข้าปิดกั้นฐานทัพของทหารอเมริกันแห่งหนึ่ง

³¹ ดูรายละเอียดใน ไฮน์ริช เบิล, *พลเรือนเหมือนกัน*, แปลโดย อัมภา โอตระกูล (กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย, 2543), หน้า 29-30. และ Robert C. Conard, *Understanding Heinrich Böll*, pp. 114-118, pp. 128-130.

กิจกรรมทางสังคมที่ไฮนริช เบิล ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่เขามีชีวิตอยู่ในฐานะพลเรือนเยอรมัน รวมทั้งการที่เบิลจับปากกาขึ้นเขียนหนังสือวิพากษ์วิจารณ์สถาบันหลักของประเทศทั้งรัฐ กองทัพ และศาสนจักรนั้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความเป็นนักเขียนผู้มีสำนึกว่า ตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคมเยอรมันและสังคมโลก มีหน้าที่ที่จะต้องกระตุ้นเตือนเพื่อนร่วมชาติให้ตื่นตัวต่อความไม่ชอบมาพากลที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อป้องกันการเกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญในทำนองเดียวกับสงครามโลกครั้งที่ 2 เหตุการณ์ที่สร้างความเข็ดขยาดและเกลียดชังสงครามให้กับเบิล การอุทิศพลังกายและพลังสมองในการต่อสู้เพื่อปกป้องมนุษยธรรมของไฮนริช เบิล นักเขียนผู้ยิ่งใหญ่ท่านนี้ รวมทั้งผลงานวรรณกรรมที่โดดเด่นทำให้เบิลได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปี ค.ศ. 1972 และได้รับการยกย่องจากเพื่อนร่วมชาติว่าเขาเป็นทั้งนักเขียนและนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ที่ทำหน้าที่เป็นเสียงแห่ง “มโนธรรมของประเทศชาติ”